

Competència en llengua catalana

Sèrie 1

INSTRUCCIONS

- Per cada error d'ortografia, gramàtica o lèxic es descomptaran 0,05 punts, fins a un màxim d'1 punt, a cada qüestió fins a la 6. Els errors de les qüestions 7, 8 i 9 ja es tindran en compte en la correcció corresponent.

Llegiu atentament aquest text i responeu a les qüestions següents:

La locomotora Rocket triomfa sobre les competidores

5 El 1825, una locomotora de vapor dissenyada per l'enginyer britànic George Stephenson va fer el trajecte entre dues mines de carbó, les de Stockton i Darlington, a Anglaterra. L'invent va causar sensació perquè en aquells moments encara es discutia si seria més convenient confiar el transport a les locomotores de vapor o bé fer que els vagons dels trens fossin arrossegats per animals de tir. Com que aquella primera línia industrial va tenir èxit, en poc temps es va pensar de construir una via que unís, sobretot per al servei de passatgers, dues ciutats angleses importants, Liverpool i Manchester. El 1829, la via estava pràcticament acabada, una gran obra d'enginyeria, però hi havia un problema: encara no 10 tenien trens. El que faltava, per ser exactes, eren locomotores.

Molts enginyers, des del triomf de Stephenson, s'havien llançat a dissenyar aquells artefactes. Per això, els propietaris de la línia van convocar un concurs per veure quina podria ser la millor. Durant sis dies, les locomotores havien de fer diverses proves, envoltades de milers de persones, en un tram d'una milla -uns 1,6 quilòmetres-. S'hi van 15 presentar cinc enginys, encara que un, la Cycloped, de seguida va ser motiu d'impugnació pels contrincants.

Aquella andròmina, en lloc d'una caldera de vapor, tenia com a força d'impulsió un cavall que corria per una cinta sense fi. Els organitzadors els van permetre participar en el concurs, però el primer dia el cavall va trencar la cinta i van acabar eliminats. Hi havia 20 proves de velocitat, de resistència, d'arrossegament de pesos, de comoditat dels passatgers...

La Novelty, dels enginyers Ericson i Braithwhite, era la favorita. Era la més ràpida i lleugera, i els dos enginyers, els més simpàtics, cosa que va fer que la multitud de gent que mirava les proves l'aplaudís constantment. Però era poc fiable i aviat va començar a tenir 25 problemes mecànics que la van obligar a retirar-se.

Va ser la Rocket, dels Stephenson pare i fill, que va aconseguir completar sense problemes totes les proves i, per tant, va ser l'escollida. Va guanyar el premi de 500 lliures, que ara en serien més de 50.000, i, sobretot, el contracte per construir les locomotores de la línia. La Rocket era capaç de superar els 40 quilòmetres per hora i, de mitjana, recorria el 30 trajecte de cinquanta quilòmetres en una mica menys de tres hores. Com les nostres Rodalies, si fa no fa.

Adaptació feta a partir d'un text
d'Enric CALPENA, *Sàpiens. Tot és història*. Núm. 247 (Octubre de 2022)

1. Expliqueu amb les vostres paraules l'oració «en aquells moments encara es discutia si seria més convenient confiar el transport a les locomotores de vapor o bé fer que els vagons dels trens fossin arrossegats per animals de tir.» subratllada al text (línies 4-6).

[0,75 punts]

2. Per què la Cycloped va ser motiu d'impugnació?

[0,75 punts]

3. En què consistia el premi? És a dir, què es van emportar els concursants guanyadors?

[0,75 punts]

4. Què pretén dir l'autor amb l'oració, subratllada al text, «Com les nostres Rodalies, si fa no fa.» (línies 30 i 31)?

[0,75 punts]

5. Escriviu el subjecte de les formes verbals següents, que apareixen al text, on les trobareu subratllades:

[0,5 punts: 0,25 punts per cada resposta correcta]

a) «s'havien llançat» (línia 11):

b) «S'hi van presentar» (línies 14 i 15):

6. Lèxic

a) Escriviu un sinònim de les paraules següents, tenint en compte el sentit que tenen en el text, on les trobareu subratllades.

[0,75 punts: 0,25 punts per cada resposta correcta]

<i>Paraula</i>	<i>Sinònim</i>
enginy («enginys», línia 15)	
contrincant («contrincants», línia 16)	
«constantment» (línia 24)	

b) Definiu les paraules següents, subratllades en el text.

[1 punt: 0,5 punts per cada resposta correcta]

<i>Paraula</i>	<i>Definició</i>
«locomotora» (línia 2)	
lleuger («lleugera», línia 23)	

7. Completeu les taules amb les formes que s'hi demanen dels mots que hi apareixen:

a) Canvieu els mots següents de singular a plural o a l'inrevés:

[0,5 punts: 0,1 punts per cada resposta correcta]

<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	vagons
temps	
capaç	
	anglesos
força	

b) Canvieu els mots següents de masculí a femení o a l'inrevés:

[0,5 punts: 0,1 punts per cada resposta correcta]

<i>Masculí</i>	<i>Femení</i>
fiable	
	ràpida
cavall	
propietari	
pare	

8. Completeu les frases següents amb la forma verbal correcta del verb que hi ha entre parèntesis, tal com es fa al model; la forma verbal s'ha d'ajustar al context de la frase.

[0,75 punts en total: 0,25 punts per cada resposta correcta]

Model: La via estava (ESTAR, imperfet d'indicatiu) pràcticament acabada.

- a) A què _____ (DEDICAR-SE, present d'indicatiu) els teus avis?
- b) Procura que aquests fulls no _____. (REBREGAR-SE, present de subjuntiu)
- c) No tinc paraigua, però m'és igual, està _____ (PLOURE, gerundi) i em vull mullar.

9. Redacteu un text d'unes cent paraules sobre UN dels dos temes següents:

[3 punts]

A. Al text es comenta per sobre de què eren les proves del concurs de locomotores: «Hi havia proves de velocitat, de resistència, d'arrossegament de pesos, de comoditat dels passatgers...». Escriviu un text en què imagineu com podrien ser aquelles proves i descriuiu-les explicant en què consistirien, en quines condicions es realitzarien, com seria la puntuació...

B. Heu viatjat mai en tren? Escriviu un text en què expliqueu un dels viatges que hi heu fet. Podeu explicar el paisatge que heu vist, com de còmode ha estat, si ha estat puntual...